

ILONA
TUOMINEN
JA
JOLLEN
SINUUA
SAA

BAZAR

J A
J O L L E N
S I N U A
S A A

ILONA
TUOMINEN
JA
JOLLEN
SINUA
SAA

BAZAR

Bazar Kustannus Oy
www.bazarkustannus.fi
© 2021 Ilona Tuominen

ISBN 978-952-279-946-3

Taitto Jukka Iivarinen / Vitale
Painopaikka ScandBook, Liettua 2021

1. LUKU

Papilla oli paljon hyvää, muttei mitään tärkeää sanottavaa isoäidistä, joten Riia lakkasi kuuntelemasta. Ei hän tehnyt juuri muutakaan, ei laulanut virsien mukana, ei edes itkenyt, vaan katsoi ulos ja keskittyi sateen ropinaan. Pesarat valuivat kappelin lasiseinää pitkin ja loivat mutkittelia, tarkoituksettomia käytäviä sen sileälle pinnalle, ja Riia lohduttautui kuvittelemalla niiden muodostavan lintuja ja laukkaavia hevosia.

Oli elokuu, ja silti kaikki oli rumaa kuin marraskuussa, eläimet kiisivät ja katosivat mustan ja harmaan sävyissä. Hautajaisiin surkeus sopi, mutta Riia oli toivonut Aada-mammalle kirkasta päivää, loistavaa ja lämmintä, tämän itsensä kaltaista. Vain surukukat olivat kauniita niin kuin Aadakin oli ollut – marmorinvalkoiset kallat, lämmintä purppuraista hehkua hohkavat ruusut, uneliaasti nuokkuvat liljat. Riia pakotti katseensa pisaroista niihin ja räpytteli uhkaavasti kostuneet silmänsä kuiviksi.

Äiti oli kuollut kauan sitten, ja nyt oli isoäitikin poissa. Vain Riia oli jäljellä Haapakorprien naisista. Mamma oli tosin ollut poissa jo kauan ennen kuolemaansa. Sairaus oli pyyhkäissyt Riian veljineen hänen mielestään, vain isä oli viimeisinä vuosina löytynyt sen syövereistä. Mamma oli haihtunut hiljalleen pois, äiti oli kadonnut hetkessä. He olivat odottaneet

mamman kuolevan jo viime kesänä, mutta niin heikko kuin elämä hänessä oli ollutkin, se oli jatkunut sitkeänä. Se olisi ansainnut päätyä pehmeässä sängyssä ja kauniissa unessa, mutta se olikin päättynyt hoitokodin parvekkeen alle asfalttiin.

Tuolirivi vavahti. Riia irrotti katseensa kukkamerestä ja kääntyi katsomaan sivulleen: Arto oli jaloillaan ja käveli kohti alttaria, isä oli jo arkun vierellä. Albinonin Adagio täytti salin; se oli soitettu äidinkin hautajaisissa. Mamman kolme poikaa tarttuivat kantoliinoiniin, näiden omat pojat tekivät samoin heidän takanaan. Hiljainen, yhteinen henkäys, ja arkku kohosi. Se lipui mustiin pukeutuneen joukon kantamana tuolirivistöjen ohi kuin viikinkivene tyynillä aalloilla. Riia seurasi arkun kulkua, kunnes tunsu nykäisy takkinsa hihassa ja pikkukeljänsä käden omassaan.

”Riia, kukat”, Nikke mutisi suupielestään ja veti hänet tuolilta.

Nikke suuntasi kohti alttaria, kun Riia seiso i vielä lamaan-tuneena paikoillaan. Suurin osa sukulaisista oli kiiruhtanut hakemaan omat kimppunsa voidakseen laskea ne haudalle, mutta Riian ja Niken oli määrä kantaa kaikki muut. Mammalla oli ollut paljon rakkaita ystäviä ja kaukaisia sukulaisia, ja kukkien määrästä päätellen he olivat kaikki muistanee häntä. Riia unohtui hetkeksi tuijottamaan mustista ruusuista koottua kimppua. Hän kosketti lumoutuneena sen terälehteä; se oli kuin vettä hänen sormiensa välissä. Kun hän irrotti otteensa, hänen sormenpänsä olivat tuhkan harmaat.

Sade hakkasi Turun hautausmaata armotta. Kesämyrskyn olisi voinut kuvitella pitävän ihmiset sisätiloissa, mutta astuesaan kappelista saattueen viimeisenä Riia näki kaksi nuorta tyttöä. He seisoivat yhdessä kirkkaan keltaisen sateenvarjon alla vain muutaman hautarivin päässä paikasta, jonne he

olivat mamman arkun kanssa suuntaamassa. Kaksi miestä käveli moottoripyöräkyppärä kädessään pois päin kohti parkki-aluetta. Vanha mies seiso kauempana keppinsä ja koiransa kanssa ja katseli heitä hiljaa ikään kuin arvioiden, milloin hänen aikansa koittaisi. Hautausmaalla kuolema, joko oma tai muiden, oli kaikkien ajatuksissa.

Nikke levitti vihreän sateenvarjon heidän ylleen, Riia pujotti vapaan kätensä hänen kyynärvartensa ympäri ja yhdessä he kantoivat kukat haudalle. Paikka oli onneksi lähellä kappelia; nuorena isä olisi selvinnyt arkun kantamisesta vaikka yksin, mutta nykyisten selkävaivojensa vuoksi hänen olisi pitänyt luovuttaa tehtävä nuoremmille. *Olisipa äiti täällä*, Riia ajatteli katsellessaan, kuinka kantoliina liukui isän hartiaa pitkin. Poskillla valuvat vesipisarat saattoivat johtua niin surusta, kivusta kuin sateesta. Riia vilkaisi vierellään seisovaa Nikkeä ja nojautui tähän kiinni. Riialla ei ollut enää äitiä, mutta hän oli onnellinen siitä, että Nikke sentään oli selvinnyt niistä kamalista päivistä ja että hänellä oli pikkuveli, johon nyt tukeutua. Arto oli hänelle valtavan rakas, mutta Nikke oli hänelle kuin kaksonen, vaikka heillä oli seitsemän vuotta ikäeroa. Riia tuntuu välillä, että hän oli Niken syntymän jälkeen jäänyt moneksi vuodeksi paikoilleen, odottanut että veli oli saanut hänet kiinni ja jatkanut sitten yhtä matkaa aikuiseksi tämän kanssa.

Arku tömähti pehmeästi märkään maahan, kuin uimari olisi solahtanut veteen. Enää he eivät pystyneet tekemään mitään isoäitinsä vuoksi. Joku tulisi työntämään mullat tämän ylle, nostamaan graniittikiven pään päälle, isoisan kiven vierelle, ja kenties sommittelemaan kukat hieman kauniimmin sitä vasten. Mustien ruusujen terälehdet olivat sateessa muuttuneet likaisen harmaiksi, ja niiden todellinen valkoinen väri

oli tullut paikoitellen esiin. Riia heitti kimpun sivummalle, isoisän haudalle. Se sopi paremmin siihen.

”Pappi puhui kauniisti”, isä totesi.

He olivat jättäneet haudan viimeisinä, sukulaiset juoksivat heidän edessään karkuun sadetta.

”Eikö puhunutkin?” isä varmisteli.

”Kyllä, erittäin,” Arto sanoi isän toiselta puolelta ja hymyili.

Riia pystyi tuskin kuulemaan veljensä sanoja sateenvarjoja piiskaavan sateen vuoksi. Navakka tuuli varisutti polkua peit-täviltä männynoksilta raskaita pisaroita, jotka iskeytyivät hei-dän päälleen kuin pienet kivet. Niiltä ei voinut välttyä, sillä Turun hautausmaa oli täynnä puita: mäntyjä, koivuja, vaahte-roitakin. Aivan kuin haudat olisi kaivettu keskelle metsää, ja niiden päälle asetetut pelargoniat ja saniaiset kasvaneet sinne omia aikojaan. Tuoksukin oli raikas, raikkaampi kuin tavalli- sessa metsässä, jossa kasvit ja syömättömät marjat mätänivät. Hautausmaa oli täynnä maatuivia kuolleita, mutta tuoksusta sitä ei voinut arvata. Siinä oli jotain villiä ja taianomaista ja tavattoman luonnollista, kesällä lumoavan kaunista. Välillä Riia tuntuu, että Suomen vanhat jumalat saattoivat asua siel- lä edelleen, sopusoinnussa ne tieltään ajaneen uuden Jumalan kanssa.

”Ei pieni sade meitä sulata”, Nikke kuiskasi hänen vierellään.

Riia katsahti veljensä kummissaan, mutta Nikke ampaisi samalla hetkellä pois heidän sateenvarjonsa alta ja juoksi vii-meiset metrit parkkipaikalle. Riia antoi pikkuveljelleen reilus-ti etumatkaa ennen kuin syöksyi tämän perään. Hän ohitti keltaisen sateenvarjon alla seisoneet tytöt ja vanhan miehen; moottoripyöräilijät olivat jo lähteneet.

”Nähdään pian”, hän huikkasi isälle ja heitti tälle lento-suukon ennen kuin syöksähti pikkuveljensä autoon.

”Vihaan tätä paikkaa”, Nikke mutisi ja käänsi avainta virtalukossa niin kovaa, että se oli naksahdus poikki.

Riia ymmärsi täysin miksi. He kävivät hautausmaalla usein, melkein joka kuukausi. Aivan liian usein, mutta vierailut olivat isälle tärkeitä. Viime käynnillä he olivat vierailleet kahdella haudalla. Ensi kerralla he vierailisivat kolmella.

Hautaan laskemista seurasi kahvia ja itkua. Isäkin itki aluksi vuolaasti, mutta muistopuheen hän piti vakaalla, lämpimällä äänellä. Hän jakoi surijoille lohduksi rakkaimmat lapsuudenmuistonsa, parhaat kaskunsa ja muutaman rohkaisevan sanan. Hoitokotia hän ei onneksi maininnut lainkaan, vaikka oli sillä suutuspäissään uhannutkin, ja kaikki muutkin tuntuivat solmineen saman sanomattoman sopimuksen olla puhumatta asiasta. Riia oli kuullut kättelyjonossa muutaman mutistun kirouksen, mutta muuten mamman kuolemaan johtanutta tilannetta tuskin mainittiin.

Surun kyynelöt muuttuivat isän puheen jälkeen ilon kyyneliksi, jopa nauruksi. Arton ja Nikenkin silmät punottivat, mutta Riia ei ollut itkenyt kyyneltäkään, ei surusta eikä ilosta. Hänen poskensa pysyivät kuivina, mikä oli hyvä, sillä aivan liian moni sukulainen purki suruaan tulella hänen luokseen ja ottamalla hänen kasvonsa käsiensä väliin, vaivaamalla ja silittelemällä niitä huokausten ja nyyhkäisyjen tahdissa. Karheat käsiparit toisensa jälkeen tarttuivat hänen leukaansa, painuivat hänen korviensa päälle tai liukuivat pitkin hänen hiuksiaan.

”Voi, Aada.”

Lapsena Riia oli ollut vaalea aivan kuten veljensäkin, kuten äitinsä. Mutta kun veljet olivat vielä aikuisinakin selvästi äitinsä poikia, kullanvaaleita ja sinisilmäisiä ja komeita, oli Riia muuttunut vuosi vuodelta enemmän Haapakorveksi.

Hänellä oli tavalliset ruskeat hiukset ja harmaat silmät, paksut tummat kulmat ja kyömynenä, aivan kuten mammalla oli ollut. Hänestä oli kasvanut isoäitinsä, ei äitinsä, peilikuva. Ihmekö siis, että hän oli hautajaisten nähtävyys, elävä muisto, viimeinen keino koskettaa menetettyä rakasta.

”Voi, Aada.”

Jälleen uusi käsipari. Riia ei tiennyt, kumpaa he surkuttelivat, häntä vai isoäitiä. Hän olisi yhtä hyvin voinut heittäytyä pöydälle makaamaan ja esittämään ruumista, josta surijat olisivat voineet kiskoa paloja irti muistoesineiksi. Kovimpaan ääneen vollottanut ja siten eniten surrut saisi hänen päänsä.

”Isä haluaa lähteä.”

Riia säpsähti Niken kuiskauksesta.

”Voimmeko me lähteä?” hän kysyi. ”Vieraita on vielä paljon.”

”Eino-setä hoitaa loput. Isän täytyy päästä lepäämään. Mennään vain. Lähdetään kotiin.”

Riia huokaisi helpottuneena. Hän halusi kotiin enemmän kuin mitään muuta. Ei omaan kotiinsa, vaan isän kotiin, sinne jossa he olivat kasvaneet, jossa he olivat vain päivän ajan olleet kokonainen perhe. Uittamon vanha puutalo, jonka pihassa oli vanha koivu ja isän ja äidin yhdessä istuttama puutarha. Isä hoiti sitä edelleen aivan yhtä huolella kuin äidin eläessä, istutti kaikki samat kukat, joita äiti oli rakastanut, ja toteutti jokaisen suunnitelman, jonka he olivat yhdessä laatineet: kuunliljoja katajan juurelle, aronioita pihan perälle. Puutarhassa äiti oli melkein paikalla, ja heidän kaikkien oli helpompi olla; terassin vieressä kasvavat laventelipensaat tuoksuivat aivan samalta kuin äidin kauneimmat mekot.

”Lähdetään”, Riia vastasi ja tarttui veljensä käteen.

Muutama sukulainen vilkaisi heidän peräänsä kuin paheksuen Riian elollisuutta. Ehkä hänen olisi heidän mielestään pitänyt jäädä ruumiiksi.

Uittamalla heitä odotti suvun paras osa: pieni poika, jota Arton vaimo, Iina, piti sylissään. Hän ojensi pikku-Eerikin miehelleen, kävi antamassa suukon isän poskelle ja tuli sitten halaamaan Riiaa.

”Menikö kaikki hyvin?” Iina kysyi ja pyyhkäisi halauksen vapauttaman hiussuortuvan takaisin korvansa taakse.

Hän oli pukeutunut mustaan mekkoon, ja se sopi hänelle huonosti: se muutti ennestäänkin kalpean Iinan lähes harmaaksi, punertavan kullanvärisen tukan hiekanruskeaksi. Hän oli yhä synnytyksestä hieman pyöreä mutta kovin pieni, paljon nuoremman oloinen kuin 37-vuotias.

”Riittävän hyvin”, Riia vastasi kälynsä kysymykseen ja kiemurteli irti tämän otteesta.

Arto hyödynsi hänen vapautuneen sylinsä, ja Eerik siirtyi Riialle. Hän tervehti kummipoikaansa liioitellun iloisesti, ja vauva hymyili hampaatonta hymyään heti kuullessaan hänen äänensä. Lapsi tunsu jo kaikki ne ihmiset, jotka rakastivat häntä eniten maailmassa.

”Hän näyttää aivan samalta kuin Arto pienenä”, isä sanoi ja laski valtavan kätensä Eerikin pääläelle, silitti hentoja kuparinvaleita hiuksia ja humisi tuttua säveltä.

Riia siirsi kättään ja hiveli peukalollaan toista läpikuultavan vaaleaa kulmakarvaa. Päivä tuntui hieman paremmalta. Hetken hän kuvitteli lapsen omakseen, kunnes muisti äidin ja vilkaisi tahtomattaan vierellään seisovaa Nikkeä.

Ei se ollut sinun syysi, Riia yritti viestittää. Ehkä Nikke aisti hänen ajatuksensa, sillä veli käänsi katseensa pois.

”Sinäkin saat tuollaisen.”

Nikke ei ollut perheen ainoa ajatusten lukija: isän käsi oli kadonnut lapsen pään päältä ja laskeutunut Riian käsivarrelle.

”Aada-mamma sai minut vasta 31-vuotiaana ja nuorimman veljeni 41-vuotiaana”, hän sanoi. ”Sinulla on kolme reipasta tytärtä samaan ikään mennessä.”

Ajatus vääntyi solmuksi Riian vatsassa, eikä hän tiennyt, mitä halusi. Ehkä hän pelkäsi, vaikka hän muuta itselleen väittikin. Pelkäsi, että hän kuolisi, niin kuin äiti oli kuollut. Että hänen vain annettaisiin kuolla, niin kuin äidinkin oli annettu, eikä kukaan kuuntelisi, niin kuin äitiäkään ei ollut kuunneltu.

Mamma oli sentään saanut elää vanhaksi, vaikka ei hänen kuolemansa sen reilumpi ollut kuin äidinkään. Siitäkin hautajaisissa oli kuiskailtu ja olisi kuiskailtu mamman kuolintavasta huolimatta.

”Kun ei vain tarvitsisi viettää viimeisiä vuosiaan niin”, Riia oli kuullut viereisistä pöydistä ja nurkan takaa piilosta.

Isoäiti oli alkanut oirehtia muutama vuosi sitten. Riia muisti, kuinka hän oli istunut sohvalla ikkunan edessä ja yrittänyt korjata mamman puhelinta, kun tämä oli kysynyt: ”Näetkö sinäkin nuo kissanpennut?”

Riia oli kääntynyt katsomaan taakseen eikä ollut nähnyt ulkona mitään, luullut mamman vain erottaneen vilauksen oravasta, ja jatkanut puuhiaan.

”Ne kuolevat nälkään, kun talvi tulee”, mamma oli kuiskannut, ja kylmät väreet olivat kipittäneet pitkin Riian selkäranka.

Mamma oli nähnyt käärmeitä ja sotilaita, talojen romah-tavan ja maan halkeavan ikkunansa takana. Musta hahmo oli vaaninut häntä ulkona, ja mamma oli sulkenut silmänsä ja ru-

koillut. Yhtenä Niken vierailupäivänä tyhjä liesi oli ollut päällä ja toisena isä oli löytänyt mamman ulkoa kukkaleningissä matkalla kesäteatteriin. Tämä oli tapahtunut helmikuussa.

”Hänellä on Alzheimerin tauti”, lääkäri oli todennut. ”Hän ei pärjää enää yksin.”

Sen jälkeen he olivat kadonneet pala palalta, muisto kerrallaan mamman mielestä. Riian nimi oli muuttunut Veeraksi, ja hän oli ollut isoäidin silmissä tämän kauan sitten kuollut sisko, Nikkeä mamma oli kutsunut ukin nimellä. Keho oli elänyt nykyhetkessä, mutta mieli oli kadonnut menneeseen.

”Veera, auta minua.”

Niin mamma oli pojantytärtään tervehtinyt. Kalpeat, kuihtuneet sormet olivat pyörittäneet liian suureksi muuttunutta vihkisormusta sormessa ja kouristuneet välillä sen ympärille kuin petolinnun kynnet.

”Asianajaja soitti eilen”, Arto sanoi.

Hän oli jälleen Riian edessä, pikku-Eerik siirtyi isänsä syliin.

”Hän sanoi hoitokodin raportin valmistuvan pian, sitten voimme suunnitella jatkotoimenpiteitä.”

”Osasiko hän sanoa mitään muuta aikataulusta?” Nikke kysyi.

Arto ravisti päätään.

”Ei vielä. Mutta hän uskoo, että prosessia voitaisiin nopeuttaa, jos...”

”Mitä jos ei puhuttaisi tästä nyt?” Riia keskeytti.

Hänen äänensä oli ollut hieman liian kova ja terävä. Nikke kohotti kulmiaan, Iina jähmettyi paikoilleen.

”Ei tänään”, hän jatkoi pehmeämmin.

”Riia on oikeassa, ei tänään”, isä sanoi.

Arto kohautti hartioitaan ja keskittyi poikaansa, keinutti tätä sylissään ja alkoi väännellä suutaan kuin kultakala.

”Nyt kun kätesi ovat taas vapaat...”, isä aloitti ja alkoi kaivaa taskujaan.

Hän tarttui Riian käteen.

”Aada-mamma toivoi sinun saavan tämän.”

Mamman vihkisormus liukui Riian oikeaan nimettömään. Se oli sileää kultaa, pienten seittimäisten naarmujen peittämä, viisi pientä kiveä istui sen kaarella.

”Kiitos, isä”, Riia sanoi kurkku kireänä. ”Se on ihana.”

Hänen sormeaan poltti.

He viettivät hautajaispäivän illan yhdessä mammaa muistellen, mutta yöksi Riia halusi omaan sänkyynsä ja omaan rauhaansa. Aurinko oli jo laskemassa, kun hän syleili isää hyvästiksi. Hän olisi jäänyt tämän luokse, oli tarjoutunutkin, mutta isä oli torjunut ehdotuksen.

”Huomenna nähdään!” isä ehti huikata ennen kuin auton ovi sulkeutui.

Hän kohotti vielä kättään heille Niken peruuttaessa pois pihalta. Vasta kun isä oli kadonnut näkyvistä, päästi Riia koko päivän ajan pidättelemänsä jännityksen valumaan pitkän henkähäyksen mukana ulos. Ratin takana istuva Nikke jätti sen huomiotta, ei kysellyt eikä tarjonnut lohdutusta, vaan keskittyi ajamiseen.

Matka Samppalinnan juurelle kesti vain hetken, punertava tiilikerrostalo oli muutamassa minuutissa heidän edessään. Käsi-jarru nousi narahtaen, ja Nikke kääntyi virnuillen Riiaan päin.

”Haenko sinut huomenna, vai tuletko isän luo omalla romullasi?”

Riia mulkaisi hiljaisuuden rikkonutta pikkuveljeään myrkyllisesti. Hänen autonsa oli kyllä romu, mutta se oli mamman vanha ja kovin rakas.

”Tulen omalla autollani”, hän sanoi, nousi ja paiskasi oven kiinni hieman liian kovaa; se pamahti kuin ilotulite ja herätti uteliaimpien naapurikykylien huomion, kuten muutaman ikkunan verhon heilahdus todisti.

Riia virnisti anteeksipyytävästi ja iski veljelleen silmää lasin läpi ennen kuin suuntasi kohti kotitaloaan ja omaa rauhaansa.

Ilma hänen asunnossaan oli lämmintä ja paksua. Riia potkaisu korkokengät jalastaan eteisessä, pudotti mustan jakun sohvalle kulkiessaan olohuoneen läpi. Hän väänsi parvekkeen oven auki ja sulki silmänsä ottaakseen vastaan raikkaan kesäillan. Se heilautti verhon hänen kasvojaan vasten ja kantoi pelargonioiden tuoksua mukanaan. Riia avasi silmänsä, puristi hetken ovenkarmeja ja astui sitten ulos.

Hän asui viidennessä kerroksessa, niin kuin mammakin oli asunut hoitokodissa. Pudotus oli lähes yhtä pitkä. Riia tarttui kaiteeseen, mamman vihkisormus raapi sen metallista pintaa.

”Miten vanha nainen voi vain pudota parvekkeelta?” isä oli nyyhkinyt heidän kuultuaan uutisen.

Riia oli tiennyt jo silloin.

”Auta minua, Veera”, mamma oli anellut niin monta kertaa.

Hän ei ollut auttanut, ei ollut tiennyt miten.

”Ehkä mamma oli kurkottanut näkyjensä perään”, Arto oli ehdottanut.

Ehkä hän oli nähnyt kissanpentujen kiipeilevän korkealla läheisessä männyssä. Ehkä hän oli luullut osaavansa lentää. Tai ehkä hän ei ollut pudonnut lainkaan. Ehkä hän oli hypännyt.

Riian kädet säpsähtivät irti kaiteesta kuin sähköiskun vaikutuksesta. Hän peruutti, tunsu verhon hipaisevan selkäänsä.

Hän tarttui siihen kuin tarjottuun käteen, kiskoi itsensä kynnyksen yli ja lukitsi oven perässään.

Riian elämä oli rutiineiden rytmittämää, mutta mamman hautajaisten jälkeen hän ei saanut nauttia niistä päivääkään. Jos hän ei istunut isän terassilla puhumassa mammasta, hän oli hoitamassa tämän asioita: riitelemässä pankissa tilien sulkemisesta, soittelemassa hautajaisten jälkeen tulleista laskuista, inttamässä kiinteistövälittäjän kanssa siitä, saiko mamman asunnon vihdoinkin myydä. Kuolema oli kallista ja työlästä. Riia ei edes muistanut olevansa lomalla, ei ennen kuin siitä oli jäljellä vain rippeet ja Iina sattui siitä muistuttamaan. Yksi muistelupäivä oli jälleen ohi, Riia yksin kotonaan ja autuaan hiljaisuuden ympäröimä, kun hänen puhelimensa kilahti.

Salille huomenna? Iina kysyi viestissään tarpeettoman monen hymiön kera. Palaat töihin ja treeneihin samana päivänä.

Riia oli helpottunut saatuaan kälyltään luvan käynnistää seuraavan lukuvuoden armolliset rutiinit. Hän kävi salilla maanantaisin, aina samaan kellonaikaan, samoin keskiviikkoisin ja lauantaisin. Torstaisin hän lenkkeili Arton kanssa ja kävi sunnuntaisin katsomassa isää. Tiistait hän oli aiemmin käyttänyt mamman hoitamiseen, nykyään ne oli varattu nyrkkeilylle. Hän meni aina töihin kahdeksaksi, vaikka oppilaat saapuisivat vasta yhdeksältä, ja sammutti illalla sängyssä valot puoli yhdeltätoista.

”Sinä olet maailman nuorin vanhus”, mamma oli nauranut heidän viikoittaisilla kohtaamisillaan, kunnes hän oli unohtanut Riian ja lopettanut nauramisen.

Työkaverit palasivat koululle ruskettuneina ja levänneinä. Vain Riia näytti eläneen koko kesän pimeintä talvea.

”Ensi viikolla me kaikki näytämme samalta kuin sinä”, rehtori oli naurahtanut hänet nähdessään, ja Riia oli vastannut väkinäisellä hymyllä.

Hän ei ollut työtovereidensa ystävä, eikä hänellä niitä liioin muuallakaan ollut, vain Selleri, Nikke ja Iina.

”Sinulla on kolme ystävää, ja olet sukua heistä kahdelle”, mamma oli aikoinaan huomauttanut puoliksi vitsillä, puoliksi huolissaan.

”Neljä”, Riia oli inttänyt. ”Sinäkin olet ystäväni. Ja Arto lasketaan puolikkaaksi.”

Riia sulki mamman kuoleman sydämeensä eikä kertonut siitä kenellekään töissä, puursi vain päivän läpi. Kotiin päästyään hän oli räittäsynyt, mutta päätti silti lähteä salille kävellen, sillä olihan vielä kesä, ja toisin kuin kuun ensimmäinen, päivä oli lämmin ja kaunis kuin juhannusaatto. Hän hymyili koko matkan Kupittaaan puistoon ja pysähtyi lintutarhaan ihastelemaan riikinkukkoja ja lintujen seassa tepastelevia vuohia ennen kuin jatkoi kohti salia. Hän oli hiestä märkä sinne päästyään.

Iina rehki vähintään yhtä kovaa kuin Riia, mutta hänen voimansa ja aikansa loppuivat aikaisemmin.

”Tarvitsetko kyydin kotiin?” Iina kysyi pyyhkiessään hikeä punaisilta kasvoiltaan.

Riia pusersi selällään jalkaprässissä ja yritti kääntää päätään nähdäkseen kälynsä kunnolla; hän ei voinut lopettaa ennen kuin oli suorittanut sarjan loppuun.

”En, jään ryhmätunnille”, Riia henkäisi.

Hän jäi aina ryhmätunnille maanantaisin.

”Varmasti?” Iina kysyi.

”Varmasti.”

”Selvä”, Iina sanoi, kiersi pyyhkeen kaulalleen ja suuntasi kasseineen ja juomapulloineen salin ovelle. ”Lähetä viesti, kun pääset kotiin”, hän huikkasi vielä olkansa yli.

Riia oli jo ehtinyt kierähtää takaisin selälleen jalkaprässiin ja punnersi uutta sarjaa jaloillaan. Sitä keskeyttämättä hän heilautti kälylleen kättään, ja Iina lähti.

Kupittaaan puistossa tuntui jo alkava yö, kun Riia vihdoinkin lähti kulkemaan sen poikki kohti kotia. Hänen olisi kenties pitänyt pitää kiirettä, olihan huomenna taas työpäivä, ja Iinakin odotti hänen viestiään, mutta hän seisahtui matkallaan Kupittaaan paviljongin viereen. Hän seurasi kukoistavan puiston taivasta vasten hahmottelemia rajoja, katseli latvojen piirtämää rosoista horisonttia ja hengitti sisään aavistuksen alkavasta syksystä. Puiden takana näkyi muutama kerrostalo, joiden ikkunat heijastivat katoavaa valoa. Hänen ohitseensa kiiruhti pyöräilijä pinkin jopon päällä, ja kauempana nuori pariskunta käveli aivan kylki kyljessä. Puisto kuului silti vain Riialle: se oli niin iso, niin vihreä ja kaunis, että ihmiset pystyi helposti unohtamaan. Hän olisi voinut seistä paikoillaan pitkään, mutta painava kassi ja väsynyt keho pakottivat hänet jälleen liikkeelle. Nukkumaankin olisi pian päästävä.

Hiekan rahina muuttui pehmeiksi tömähdyksiksi asfaltilla. Riia jatkoi matkaansa ohi jo ensi kesää odottavan maauimalan ja poikkesi suoralta tieltä nähdäkseen vielä kerran lintupuiston. Siellä asuva käyräsarvinen vuohi nousi jaloilleen ja kipitti toiveikkaana hänen rinnallaan aidan toisella puolella aivan kuin se olisi muistanut hänet. Riialla ei ollut mitään hymähdystä suurempaa annettavanaan, ja vuohi pysähtyi ravistelemaan tyytymättömänä villojaan, kun Riia palasi reitilleen. Puisto jäi, ja niin jäi asfalttikin, kun pikkukivet rahisivat jälleen muutaman metrin hänen kenkiensä alla. Riia tuijotti allaan viistävästä maasta, näki varjon, ohikulkevat vaaleat kengät silmäkulmastaan. Hän kuuli vierellään ajavat autot,

muttei nähnyt niitä, sillä tien vierellä kasvoi tiheään korkeita pensaita, jotka peittivät niiden toisella puolella olevan autotien kokonaan näkyvistä. Ei autoja enää tosin kovinkaan monta kulkenut. Kello oli jo melkein kymmenen, ja lomat olivat suurimmalta osalta ohi. Riia tunsu olevansa maailmassa lähes yksin, kunnes hän näki muutaman kymmenen metrin päässä edessään ihmisiä, jälleen pariskunnan. He olivat tosin vanhempia kuin puistossa ollut pari, Riiaakin kymmenen vuotta vanhempia. He olivat kietoneet käsivartensa tiukasti toistensa ympäri. Riia ehti melkein heidän ohitseensa, kun hätäantynyt miesääni jähmetti hänet aloilleen.

”Odota!”

Riia katseli miestä silmät suurina, koko keho jännittyneenä.

”Hei, öh... Anteeksi, jos säikäytin, mutta... Sanos nyt sinäkin: näyttääkö tuo sinusta vereltä?”

”Vereltä?”

Riia oli ehtinyt rentoutua vain sekunniksi.

”Niin, näetkö?” miehen vieressä seisova nainen sanoi ja osoitti nurmikkoa tien vierellä.

Riia seurasi katseellaan naisen pitkää, luisevaa sormeaa. Pieni pala nurmikkoa kiilteli mustana. Se oli ollut vihreä, kun Riia oli sen ohi pari tuntia sitten kävellyt.

”Pitäisikö meidän soittaa poliisille?” nainen kysyi.

Mies ravisti päätään.

”Ehkä täällä on ollut vain jokin tappelu, tai veri voi olla eläimen. Ehkä lätäkkö ei ole verta lainkaan, ehkä se on jotain muuta. Öljyä tai... Tai...”

Riia vilkaisi miestä silmäkulmastaan, veti syvään henkeä ja astui eteenpäin.

”Odottakaa hetki”, hän pyysi ja kumartui lähemmäs lätäkköä.

Hän pystyi haistamaan raudan siinä jo ennen kuin oli kyykistynyt maahan. Lätäkkö ei ollut suuri, mutta lähempään sen purppurainen sävy tuli selvästi esille.

Lätäkön vierellä oli muutama pienempi jälki. Riia seurasi niitä katseellaan, erotti metrin päässä pensaiden juurella uuden tumman läiskän.

”Täällä on lisää verta”, hän sanoi olkansa yli. ”Parasta soittaa poliisille, joku voi olla loukkaantunut.”

Muisto, vamea kiljaisu, jonka hän oli joskus kuullut, kaikei hänen päänsä sisällä.

Riia nousi jaloilleen. Kankaan kahina kertoi, että hänen käskyään oli noudatettu. Riia kääntyi kohti hiekkatiellä seisovaa pariskuntaa ja näki, kuinka vaikeaa miehen oli valita tärisevillä käsillään numeroa – niin lyhyt kuin se olikin. Hän katseli tien toiseen päähän, sitten toiseen. Lenkkeilijä kiisi hurjaa vauhtia hieman kauempana ja katosi. Tien toisessa päässä mies katseli puuta innokkaasti haistelevaa koiraansa. Kolmas mies oli pysähtynyt tarkkailemaan heitä viereisen talon pihasta. Siellä täällä näkyi vilahduksia liikkeestä.

Riia tuskin kuuli, kun hänet pysäyttänyt mies kertoi ääni vapisten, missä he olivat. Hän oli kuuro kaikelle paitsi pensaiden synnyttämälle kohinalle, toisiaan vastaan hankaavien oksien kirsunnalle. Hän siirtyi toisen lätäkön luo, kyykistyi sen viereen ja erotti lisää veripisaroiita, astui niiden yli, yhä kauemmas tiestä, yhä syvemmälle pensaikkoon. Hän pujotautui kahden paksun oksan väliin ja pakotti ne tieltään. Toinen niistä lipesi hänen otteestaan ja sivalsi hänen poskeaan kipeästi. Riia jatkoi siitä välittämättä eteenpäin; hän oli saanut kohteensa vihdoinkin näkyviin.

Oksien takana oli kassi. Se oli melkein samanlainen kuin Riian olalla roikkuva: valtava ja musta. Mutta Riian kassin

kulma ei kiillellyt märkänä eikä pullistellut ääriään myöten täyteen ahdettuna.

”Mitä siellä on?” naisen ääni kuului jostain kaukaa.

Riia poimi kepin maasta eikä vastannut. Kassi oli auki, ja hän erotti hiuksia sen vetoketjussa. Yksi kassin muhkuroista oli terävä kuin kyynänpää. Riia pujotti kepin kassin reunan alle ja nosti kangasta. Sen alla naisen avonaiset silmät tuijottivat kauhistuneina kohti taivasta.

HIRVIÖ NIMELTÄ RAKKAUS

Riia Haapakorpi suree isoäitinsä kuolemaa ja hukuttaa ikävän arkisiin rutiineihinsa. Hän tekee opettajan työtä koulussa, treenaa iltaisin salilla ja viettää aikaa läheistensä kanssa. Eräänä iltana hän törmää kotiin mennessään pariskuntaan, joka on havainnut veritahroja maassa. Riia seuraa jälkiä läheiseen pusikkoon, josta löytyy täyteen sullottu urheilukassi. Kun Riia avaa kassia, sen sisältä tuijottavat elottomat silmät.

Kaikki muuttuu, kaaos ottaa vallan. Riia joutuu tapauksen todistajana tekemisiin poliisin kanssa, mikä tuo pintaan menneisyyden ankeat haamut. Tutkimusten edetessä ilmaantuu uusia karmeita todisteita, jotka kytkevät raa'at teot oudolla tavalla Riiaan.

Ilona Tuomisen tiheätunnelmaisessa esikoistrillerissä nuoren naisen sisäisen muutoksen sysää liikkeelle rakkaus, mutta se ei ole lempeä. Sillä on pedon kasvot.

